

Testament de mossén Pau Llopes, rector de Faura
Josep Matínez Rondan
ARSE - 27
SAGUNTO 1992

TESTAMENT DE MOSSÉN PAU LLOPES, RECTOR DE FAURA

Cum Sanctis tuis

Sense allunyar-nos de les atzavares del castell de Morvedre, d'incursions de moros i fortificacions, venim a la Vall de Segó, a meitat del segle XVI. En 8 de març de 1558 testava mossén Pau Llopes, rector de Faura, davant el notari Jaume Navarro de Marsilla, essent presents per testimonis Jeroni Jurat, ferrer, Ferran Ocanya, llaurador, i Agustí Fenoll, cadirer, feligresos seus¹. Elegí marmessors mossén Berenguer, cavaller de Morvedre, mossén Marc Didago, rector de Benifairó, absents, i mossén Pedro Trahit, rector de Benavites².

No sabia on moriria. Si el seu cos fos desemparat de la seua ànima al lloc de Faura, cantades les lletanies a sa casa pels preveres assistents amb ciris encesos i la creu major de la parroquial, volia ésser soterrat dins l'església de la qual era rector, fent-hi una fossa nova en terra junt al lloc on estava soterrada la seua germana³.

Si moria a la vila de Morvedre, convocada i apel.lada la Confraria de la Gloriosa Verge Maria fundada a l'església major, de la qual mossén Pau era confrare, d'aquella volia ésser acompanyat a eclesiàstica sepultura, i soterrat al vas de la capella de la gloriosa Santa Anna⁴.

Fos a Faura o a Morvedre, el dia de la seua fi i en presència del seu cos, volia una missa de rèquiem cantada i a l'ensem vuit misses baixes amb ses candeles i ofertes⁵.

A més d'un aniversari i cap d'any amb ciris, oferta i les absolucions acostumades, demanava el trentenari de Sant Amador i cinc misses a honor de Jesucrist per les cinc plagues que hagué a l'arbre de la santa creu, i prenia per bé d'ànima deu lliures⁶.

El salari de la rectoria que li podia deure el senyor arquebisbe⁷ deixava al seu nebot Pau Ferandis, estudiant, perquè es compràs llibres per a estudiar i roba per a vestir⁸.

Posseïa mossén Pau alguns camps d'atzavares en la costa del castell de Morvedre, i altre a la séquia de Ponera, camí de Petrés, junt al molí dels Genovesos, més una terra campa i moreral a la partida de la Travessa que confrontava, entre altres, amb el camí del molí de la Paloma⁹ i amb el riu; més altra terra moreral a l'horta de la vila, més dues fanecades a la foia del molí Arrosser, a vora senda què va a l'ermita de Sant Cristòfol. Havien de seguir arrendades, dites terres, després dels seus dies, per la seua germana i hereva Antona Llopis, usufructuària fins el dia que dit Pau Ferandis, son nebot, hauria cantat missa, el qual rebria tota aquella renda per trenta-sis

misses de rèquiem amb les seues absolucions que hauria de celebrar cadun any durant sa vida per son difunt oncle i rector i parents d'aquell¹⁰.

Més encara, havien de ser dutes de Torralba de los Sisones, llogaret de la ciutat de Daroca, 150 lliures què estaven en poder de Domingo Habat, llaurador, de la qual quantitat, diu el rector de Faura amb lirisme morvedrí, que havien de ser comprades «*e compren los dits marmessors meus, bones teres e gentils eretats ben arborades de molts e bons arbres en bon terme, siti e rech*». Anirien a Torralba a cobrar aquelles lliures l'esmentat rector de Benavites i el seu nebot Pau, i comprades i arrendades dites gentils heretats i arborades, fruiria de la renda la dita Antona Llopis, germana i hereva d'essa dita, per tots els dies de sa vida¹¹, després dels quals els seus marmessors havien d'instituir amb aquell producte un benifet a l'església major de Morvedre en la capella de Santa Anna, sots aquella advocació¹².

El primer presentat a dit benifet, acumulades les rendes de totes les terres abans dites, seria Pau Ferandis, amb l'obligació seua i dels seus successors de celebrar per l'ànima del fundador trenta-sis misses cadun any¹³.

Atorgava el dret de patronat del benifet a dit Pau Ferandis i als descendets varons del seu nebot Gil Monserrat. I en tots els altres béns feia hereva seua a la dita Antona Llopis, muller del difunt Pasqual Posuel, llaurador de Torralba¹⁴.

Només passaren uns dies i mossén Pau moria en la vila de Faura. Dimarts 22, vuit dies després del seu traspàs, fou publicat a requesta dels marmessors dit testament al lloc de Benavites, en casa del notari rebedor. La germana i hereva, habitadriu de Morvedre, acceptava l'herència en 28 d'agost¹⁵.

Mossén Pau Llopes, ¿era morvedrí? Atzavares tenia en la costa del castell, i terres i moreres al seu terme. I un vas a la capella de santa Anna en el qual, si ens atenem al testament, no reposaren les seues despulles. Descansarien a l'església de Faura, la del segle XV malmesa ja en la segona meitat del XVI i feta nova en el XVII, de la qual sols resta el campanar barroc, que altra església més ampla i amb cúpula alçaren els faurers de 1760 a 1790, i és l'actual¹⁶.

I li cantarien les lletanies, aquells preveres, a la llum dels ciris, i precedint la creu major de Faura el portarien a la sepultura, i descansaria al costat de la seua germana... I la missa cantada de cos present, i les misses baixes..., ofertes, absolucions..., segle XVI.

A la mort, doncs, de la seua usufructuària, no sabem quan, segons disposició testamentària de mossén Pau, seria instituït i fundat el benifet de Santa Anna, a la capella d'aquesta advocació de l'església major¹⁷.

Et lux perpetua luceat ei. Cum Sanctis tuis in aeternum, quia pius es.

DOCUMENTS

1

1558, març, 8. Faura.

AFNRCSCCV, rebedor de Jaume Navarro de Marsilla, 1557-1559, 28392, ff 77-88.

Testament de mossén Pau Llopes, rector de Faura.

[full 77:]

[1] *Die octavo mensis marcii anno a Nativitate Domini M.D.L.VIII.*

En nom de Nostre Senyor Déu e de la Gloriosa e Puríssima umil Vegre Maria, Mare sua, advocada dels pecadors. Com totes les coses de aquest món sien transitòries e caduques, e sia molt cert e indubitat a tots [f 77v:] los hòmens que an de morir e la hora sia incerta; com de tota sàvia e prudent persona se pertanyga de mentres que Nostre Senyor Déu li dóna sanitat de pensa, memòria íntegra e lloqüel.la manifesta, pensar en les coses esdevenidores, e ordenar e dispondre de sos béns e drets segons sa mera e líbera voluntat, que per quant serà apel.lada e convocada de aquest món en lo altre, puga donar bon compte e rahó dels béns que en aquest món Nostre Senyor li a acomanat; en e per amor de açò la gràcia del Sperit Sant umilment invocada, conexeran tots com yo, Pau Llopes, prevere, rector del loch de Faura, situat en la Vall de Segó, terme de la vila de Morvedre, estant mal dispost e detengut de greu malaltia corporal en lo lit, de la qual tem morir, en mon bon acostumat seny, memòria íntegra e loqüel.la manifesta, e en tal disposició de ma [f 78:] persona que indubítadament puch testar, codicilar e fer qual sevol últim e darrer voluntat, segons que al notari e testimonis dejús escrits clarament consta e appar, los quals convocats, pregats e demanats, en sa presència e audiència fas e ordén aquest present meu darrer testament e última voluntat mia en e per la forma següent.

[2] Primerament, ans de totes coses, revocant, cassant, irritant e anul.lant tots e qualsevol testament o testaments, codicills e altres darers voluntats mies, per mi en temps passat fins en lo present dia de huy fets e disposats e ordenats en poder de qualsevol notari, o notaris, ab qualsevol expreció de paraules, jatsia [f 78v:] derogatòries de les quals no só al present recordant, les quals a cautela vull, ordén e man que de paraula en paraula, así sien escrites proferides e expresades, los quals e casen de aquells

ab lo present meu darrer testament e última e darrera voluntat mia, revoque, casse, irrite e anul.le, e aquells ésser aguts per nul.les, cassos, irrits e vans, així com si fets e ordenats no fossen.

[3] Item, ara darrerament fas e, orden aquest meu últim e darrer testament, última e darrera voluntat mia, del qual o, de la qual fas, elegesch en marmesors meus e del present meu darrer testament execudors, al magnífich mossén Berenguer, cavaller de la villa de Morvedre, y al reverend mossén Marco Didago, rector del loch de Benifayró, absents, com si fossen presents, y al reverent mossén Pedro Trahit, rector del loch de Benevites, present, los tres en-[f 79:]-cemps o, a qualsevol de aquells per mort o, per absència o, nolència dels altres o, per indisposició, als quals done e atribui[s]ch e confereisch autoritat, ple e bastant poder, que per sa pròpia autoritat, sens licència o, permissió alguna de jutge e qual sevol oficial, així eclesiàstich com secular, puguen demanar, haver, rebre, cobrar e a mans sues ocupar e pendre tants de mos béns e drets e aquells vendre, transportar e alienar en públich encant e segons los plaurà e ben vist los serà, guardada o, no servada alguna solemnitat de fur o, de dret o, altra qualsevol, e los preus de aquells exegir, rebre e deuidir que basten a complir lo present meu darrer testament e la mia darrera e última voluntat, e açò vull, orden e man que fassen e fer puguen sens dany e perill de aquells e dels béns seus.

[4] Item, vull, ordén e man que los dits [f 79v:] marmesors e per les coses recahens en la dita marmesoria, e per tot ço e quant ajen a fer en virtut del present meu darrer testament, puguen entrevenir en juhí davant qualsevöll jutges, així eclesiàstichs com seculars, així en agent com defendent, fer e exercir totes e sengles coses que per complir lo present meu e darrer testament en juhí, fora juhí, sien necessàries e oportunes.

[5] Item, vull, orden e man que los dits meus marmesors e del dit meu darrer testament, execudors sobre la administració e distribució que faran de mos béns per rahó de la dita marmesoria, que aquells no sien tenguts ne obligats en donar compte ne rahó a persona alguna, així eclesiàstica com secular, e si per alguna subtilitat de dret fossen tenguts e obligats en donar lo dit compte e rahó, vull e man que aquells sien creguts e sa sola e simple paraula, sens [f 80:] testimonis, ne altra legítima prova, com ho remeta tot a càrrech de ses conciències.

[6] Item vull, ordén e man que après òbit meu, la mia hereva pague, e per aquella sien pagats, restituhits e satisfets tots mos torts, deutes e injúries, aquells e aquelles, emperò, que verdaderament y clara ab parays mostrarà yo ésser tengut e obligat ab cartes públiques e testimonis dignes de fe, o,

altra legítima prova tota perscriptió apart posada, e no admesa sumàriament e de pla en pla sens plet e qüestió alguna tota figura de juhí apart posada, attesa sòlament la veritat del fet a for de ànima en e sobre les dites coses benignament observat.

[7] Item, vull, ordén e man que si a Déu fos plaent que yo morís e la mia ànima se separàs del meu cos en lo present loch de [f 80v:] Faura, ha on yo ara habite y estich, que en la casa ahon yo more, en presència del meu cos se me diga la lletania cantada per tots aquells preveres que als dits marmesors meus los plaurà, ab siris encesos en dita casa. E si càs fos que yo morís en la villa de Morvedre, vull e man que se me diga la dita lletania en la casa matexa ahon finiré mos dies, ab tots aquells preveres que dits marmesors meus voldran, ab dits siris encesos segons és ús y costum, pagant-los la caritat acostumada.

[8] Item, vull, orden e man que quant lo meu cos sia desemparat de la mia ànima y se portarà a eclesiàstica sepultura en dit loch de Faura, sia aquell portat ab la creu major de la sglésia parrochial de dit loch de Faura, ab tots aquells preveres que sellavós al present se trobaran, o a dits marmesors meus los parexerà, e en dita església sia feta una fossa en terra, junt a d'aquell loch ahon està soterrada ma [f 81:] germana, en Glòria sia, e en dita fossa sia possat e soterat lo dit cos meu.

[9] Item, vull, ordén y man que morint yo en dita villa de Morvedre y acabant en aquella mos darrers dies, que a la mia sepultura y al soterar del meu cos, y sia convocada y apel.lada la lloable confraria de la Gloriosa Verge Maria de dita sglésia major de Morvedre, y sia feta la andana per los andadors de aquell, a segons se acostuma convocar e cridar als confreres de dita confraria, de la qual yo só confrare, pagant-los la caritat que s'acostuma donar e pagar per los confreres quant són portats los cossos de aquells a eclesiàstica sepultura.

[10] Item, vull, ordén e man que morint yo y acabant mos darrers dies en la dita villa de Morvedre, fas e elegesch sepultura al meu cos fahedora, en la església major de dita villa de Morvedre, en lo vas de la capella de la gloriosa Santa Anna, ab la creu major de dita sglésia, ab tants preveres quants els dits marmesors [f 81v:] meus los plaurà, ab siris blancs ensesos en les mans, pagant-los la caritat acostumada.

[11] Item, vull e man que en la sglésia ahon lo meu cos se soterarà, lo dia del soterar se diga per la mia ànima e de tots los fels defunts, una missa cantada ab prevere, diaca e sot diaca, en presència del meu cos per tots

los dits preveres y confraria si serà en dita villa de Morvedre, que l portaran a soterar ab sos siris y offerta y que entre tant que's dirà la dita missa cantada, los dits marmesors meus me fassen dir e celebrar en la mateixa sglésia en lo dia mateix, huyt misses baxes de rèquiem per los preveres que allí al present se trobaran, ab ses candeles y offertes, per la mia ànima, pagant-los la caritat acostumada.

[12] Item, vull, ordén e man que lo dia après següent, a la mateixa església e loch on lo meu cos serà soterat, me sia dit e celebrat un aniversari e cap de any [f 82:] per la mia ànima en remissió de tots mos peccats, ab sos siris e offerta, e absolutions acostumades en dit aniversari, pagant la caritat acostumada, ab tants preveres quants a mos marmesors los plaurà y parexerà.

[13] Item, vull, ordén e man que los dits marmesors meus me diguen y celebren lo trentenari de Sent Amador en la església y altars ahon ells voldran ylls* parexerà, per la mia ànima, e de tots los fels defunts, pagant-los la caritat acostumada, ab ses offertes e candeles segons és ús y costum.

[14] Item, vull, ordén e man, que per los dits marmesors meus, me sien dites e celebrades ha honor e glòria de Nostre Senyor Déu Jesu Crist, cinch misses per les cinc plagues que agué e tingué en lo arbre de la Santa Vera Creu, en lo qual escampà la sua presiosa Sanch per redimir tota natura umana, en la sglésia que ells [f 82v:] voldran.

[15] Item, prenc de mos béns per la mia ànima e sepultura mia al meu cos fahedora, deu lliures moneda reals de València, e aquelles vull e man ésser distribuïdes e donades per los dits marmesors meus en les coses desús dites, dispostes e ordenades, e no bastant dites deu lliures per a efectuar y complir tot lo per mi ordenat e dispost, vull e man que sia pres per dits marmesors meus de mos béns lo que faltará, a justa coneguda d'ells.

[16] Item, do e leix a Pau Ferandis, estudiant, nebot meu, tot lo salari de la mia rectoria del dit loch de Faura que lo reverendíssim senyor archebisbe de València, mon senyor, y los pabordres me restaran a deure lo dia que moré y passaré d'esta vida en la altra, per rahó de mon servici, per a que de aquell se compre llibres per a [f 83:] estudiar y roba per a vestir e altres coses per a ell necessàries, segons que a ell li parexerà, del qual fassa e fer puga a ses pròpies, planes e líberes voluntats.

[17] Item, do e leix al reverendíssim senyor archebisbe de València, mon senyor, cinch sous de mos béns per qual se voll dret que tinga e puga tenir

en aquells per dret de justícia, los quals vull e man que lo dit Pau Ferandis, nebot meu, pague del salari de la dita rectoria mia de Faura.

[18] Item, vull, orden e man que tots los camps de adzavares meus que stan en la costa del castell de la villa de Morvedre, e un altre camp de adzavares que stà en lo terme de dita villa de Morvedre, en la séquia de Ponera, en lo camí de Petrés, que confronta ab lo molí dels Genovesos, los quals estan arendats cascun any per onze lliures, moneda reals de València. E més huyt faneca-[f 83v:]-des de terra campa e moreral situades e posades en la orta de dita villa de Morvedre, en la partida de la Travesa, les quals confronten de una part ab terra de Camparra de Petrés, y de part altra ab moreral de Colomer, de dita villa de Morvedre, e ab lo camí del molí de la Paloma, y ab vora del riu. E més una fanecada de terra moreral, situada e posada en la orta de dita villa de Morvedre, la qual confronta de una part ab moreral de Jaume Macip, e de altra part ab moreral de Puig de Pasques, e ab brasal per hon se rega, y ab moreral de mossén Cucaló, senda en mig. E més dos fanecades de terra moreral, situades e posades en la orta de dita villa de Morvedre, en la foya del molí Arosar, les quals afronten, de una part ab moreral de mossén Cucaló, e de part altra ab la senda que va a Sent Cristòfol, y ab Leyda lo algepser, y ab una viuda, les quals dites onze fanecades de moreral, juntament ab tots los dits camps de adza-[f 84:]-vares, sien arendats e arende la honorable na Antona Llopes*, viuda, germana y hereva mia, a qui ella voldrà y al més donant, les quals huy arende yo per preu de vint-y-quatre liures, moneda reals de València, cascun any, ço és, tots los camps de adzavares en onze liures, e les onze fanecades de moreral en tretze liures, e les quals vint-y-quatre liures y tot lo que se'n traurà de més de les vint-y-quatre liures arendant aquells, vull e man que la dita Antona Llopes, germana y hereva mia, les collecte, cobre, reba e ussufrectue, així per a alimentar-se com per a vestir-se, e per a tot allò que a ella li pareixerà e ben vist li serà, fins a d'aquell dia que lo dit Pau Ferandis, estudiant, nebot meu, sia prevere e aja missa cantat, e del dia que aurà cantat missa en avant, vull e man que lo dit Pau Ferrandis, estudiant, nebot meu, colecte, cobre e reba e a mans sues vinga tota la dita renda e lo de més que.s traurà ab lo dit arendament de dites onze fanecades de moreral e dels dits adzavars, de la qual fassa e fer puga asses prò-[f 84v:]-pies, planes e lliberes voluntats, ab aquest, emperò, pacte e condició, que.m diga e celebre cascun any per la mia ànima e dels meus, trenta-sis misses de rèquiem ab ses absolutions per tot lo temps de sa vida en la església y altar que aquell voldrà e li pareixerà.

[19] Item, vull, orden e man que aquelles cent cinquanta liures que stan en poder del honorable en Domingo Habat, laurador, vehí e habitador del loch de Toralba de los Sisones, aldea de la ciutat de Daroca, vinguen en mans

e poder dels dits marmesors meus, de les quals vull e man que sien comprades e compren los dits marmesors meus, bones teres e gentils eretats ben arborades de molts e bons arbres en bon terme, siti e rech. E pregue al dit mossén Pedro Trahit, rector de Benevites, altre dels dits marmesors meus, que vaja al dit loch de Toralba satisfet de sos treballs en companyia del dit Pau Ferandis, nebot meu, per a que cobre e porte dites cent cinquanta liures, e comprades dites heretats, sien [f 85:] après arendades per dits marmesors meus, a bons lauradors que les coltiven, procuren e augmenten, la renda de les quals sia donada e liurada per dits marmesors meus a la dita Antona Lopes*, germana e hereva mia, viuda, per obs de vestir, calsar e alimentar aquella per tot lo temps de sa vida y fins al dia darrer de aquella.

[20] Item, vull e man que après òbit de la dita Antona Lopis*, germana y hereva mia, los dits marmesors meus fassen e instituisquen un benefici en la església major de la dita villa de Morvedre, en la capella de la gloriosa Sant* Anna, sots invocació de la mateixa Sent* Anna, lo qual vull que sia presentat *primo loco* al dit Pau Ferrandis, student, nebot meu, fill de ma germana, per los dits marmesors meus.

[21] Item, vull, orden e man que lo dit benefici sia dotat de aquelles vint-y-quatre liures que s'arenden los [f 85v:] dits camps de adzavares y les dites onze fanecades de moreral, y tota la renda que.s traurà de les dites heretats que se han de comprar per los dits marmesors meus de aquelles cent cinquanta liures que s'an de portar del dit loch de Toralba per los dits marmesors meus, pagant la mortisació per a fer dita renda, y que lo dit Pau Ferandis, nebot meu, primer presentat en dit benefici, e tots los successors de aquell, sien obligats perpètuament cascun any, de dir e celebrar trenta-sis misses de rèquiem ab ses absolutions per la mia ànima.

[22] Item, vull e man que lo dit Pau Ferandis, nebot meu, sia patró, e sia de aquell lo *jus patronat[us]* de dit benefici, e après òbit de aquell sia patró de dit benefici Gil Monserat, nebot del dit Pau Ferandis, fill de sa germana Joana Ferandis, muller de Francés Jordà, laurador, e après óbit e mort de aquell, sien patrons los successors e hereus de aquell, mascles y no femelles.

[23] [f 86:] En tots los altres béns e drets meus, així mobles com semovens, sehens e immobles, deutes, drets e actions a mi pertanyens, podens e devens per qualsevol títol, causa, forma, manera e rahó, luny o prop, ara o en esdevenidor, hereva meua pròpia universal, fas e instituheix per títol e dret de institució general, a la dita Antona Llopis*, viuda, germana mia, muller que fonch del honorable en Pasqual Posuel, *quondam*, laurador del

dit loch de Toralba, present, a fer de dits béns e drets meus a totes ses pròpies, planes e lliberes voluntats. Aquest és lo present meu darrer testament e la mia última e darrera voluntat, lo qual e la qual vull, ordene e man que valga, tinga e aja plena fermetat e valor per via de darrer testament e última voluntat mia, e o per via de codicills o, furs o, en tota aquella millor via, forma e manera que mills valer últimes volentats* poden e deuen, lo qual fonch fet en lo loch de Faura de la Vall de Segó, [f 86v:] terme de la villa de Morvedre, a huyt dies del mes de mars, any de la Nativitat de Nostre Senyor Déu Jesu-Crist, MDLVIII. S+enyal de mi, dit mossén Pau Llopes, prevere, rector del dit lloch de Faura, de la Vall de Segó, terme de la villa de Morvedre, testador damunt dit, qui totes les coses llohe, aprove e confirme.

[24] Presents foren per testimonis a les dites coses convocats e pregats a la confecció del dit testament, los honorables en Hieroni Jurat, ferrer, Ferando Oayna*, laurador, Agostí Fenoll, cadirer, habitants del dit loch de Faura, los quals interogats per mi, Jaume Navarro de Marzilla, notari públich dejús escrit rebedor de aquell, si conexien al dit testador e si estava en disposició de testar, los quals digueren y respongueren concordantment que sí, e conexien molt bé aquell e lo dit testador conegué molt bé a d'aquells, nomenant-los cascú per son nom, y yo dit [f 87:] notar rebedor de aquell, coneguí així mateix al dit testador e testimonis e aquells a mi.

[25] E après dimats que comtaven XXII dies del present mes de mars, any de la Nativitat de Nostre Senyor Déu Jesu-Crist MDLVIII, huyt dies après de la mort de dit testador, lo damunt dit testament, a instància e requesta dels venerables mossén Pedro Trahit, rector del loch de Benevites, e mossén Marco Didago, rector del loch de Benifayró, marmessors de dit testament, e de Pau Ferandis, estudiant, fonch lest e publicat de la primera línea fins a la darera ab alta e intel.ligible veu per mi, Jaume Navarro de Marzilla, per autoritat apostòlica ac valentina notari públich de la ciutat y regne de València, rebedo de aquell, en lo dit loch de Benedites de la Vall de Segó, en casa mia. E lest e publicat dit testa-[f 87v:]-ment, los dits mossén Pedro Trahit e mossén Marco Didago, marmessors qui dessús, digueren que acceptaven la dita marmessoria per amor de Déu y per la voluntat y amor que a d'aquell tenien. E lo dit Pau Ferandis, estudiant, dix que acceptava tots los legats e coses en dit testament a ell dexades y legades. Testimonis foren presents a les dites coses los honorables en Francesch Monserich e Joan Pardo, lauradors, vehins e habitants del dit loch de Benevites de la Vall de Segó.

[26] *Deinde autem die XXVI mensis augusti, anno a Nativitate Domini MDLVIII*, la dita Antona Lopes, viuda, comparent en la villa de Morvedre

davant de mi, Jaume Navarro de Marzilla, notari rebedor de dit testament, acceptà dita herència a ell dexada per lo dit venerable mossén Pau López, rector, [f88:] ab benefici de inventari, y que no vol ésser tenguda *ultra vires hereditàrias* .

[27] Presents foren per testimoni a les dites coses los magnífichs Martí Sivera y Pere Macip, ciutadans, de la villa de Morvedre habitants.

2

S. XIX-1922. Morvedre.

Arxiu Parroquial de Santa Maria de Sagunt, *Libro de ynstituciones de los Beneficios fundados en la yglesia de Santa Maria de la villa de Murviedro*, f 81. Traduït.

Benifet de Santa Anna, fundat per mossén Pau López, rector de Faura.

Núm. 21. Benifet de Santa Anna.

Fundà aquest benifet mossén Pau López, cura que fou de la parroquial del lloc de Faura. Està en aquest Arxiu la fundació autèntica.

Patrons, Josep i Manuel Layron, germans.

Renda d'aquest benifet, 10 *lliures*. Visita de 1808, full 10.

Té d'obligacions:

Satisfes a Sa Majestat anualment pel reial subsidi.....0 L.1 s. 7.
Ha de celebrar tretze misses cascun any, corresponents a la tercera part de la renda.

Darrers posseïdors:

Mossén Maties Simó, prengué possessió en 25 de desembre 1765.

Morí dit Simó al lloc de Faura, el dia 27 de gener de 1812,

i en l'any 1815 es donà compte al senyor provisor del seu defalliment.

Pagà dit Simó l'*anata-mortis*..... 8 L. 0 s. 0.

En Marian Lairon rebé la col.lació en 29 de juliol de 1834.

Possessió, davant Marian Ríos, escrivà d'aquesta vila, en 31 de juliol de 1834. I punt de residència en 24 desembre 1834.

Pagà dit Layron l'*anata-mortis*, *Llibre de Celebracions*, f 83 v..10 L. 10 s.
Morí en Marian Layron el dia 3 de febrer de 1883, en aquesta parròquia de Sagunt..... 1883.

NOTES

- 1 Document 1, 24. Trobem escrit Llopes, Lopes, Lopis, Llopis i López (1,18,19,20,23,26)
- 2 Doc. 1, 3.
- 3 Doc. 1, 7 i 8
- 4 Doc. 1, 9 i 10.
- 5 Doc. 1, 11.
- 6 Doc. 1, 12-15.
- 7 Llavors ho era en Francesc de Navarra (1556-1563).
- 8 Doc. 1, 16.
- 9 El document (1, 18) certament diu *de la Paloma*; però si vol dir el *de la Palaua*, o Na Palaua, d'aquest llegim en altre document que Joan Cambra, llaurador, i Vicenta <Agostí> i de Cambra, cònjuges, habitants de Morvedre, «*arrendamus vobis, Anthonio Cassanova, corderio dicte ville Muriveteris, presentis, et vestris, quoddam troceum terre campe cum aliquibus arboribus de moreras, situm et positum in horta et termino ville Muriveteris, in partita vulgariter nuncupata de Ponera, prout confrontatur, ab una parte cum molendino [del.: Sue] Magestatis [add. super lin.: domini nostri regis Phelipi] nominato de Na Palaua, [add. marg.: itinere medio, super lin.: et brasalio]; et ab alia parte cum moreralibus Didaci <Deques>, brasalio medio; et ab alia parte cum quodam bancalio discreti Francisci Joannis Ribes, notarii, brasalio medio; et ab alia parte cum quoddam bancalo Boram Campana, [super lin.: noviter conversi loci de Petrés] margine medio*». AFNRCSCCV, rebedor de Francesc Joan Company, 1592-1593, 13.087, s.f., 6 novembre 1593. Veure aquest molí al meu treball «La Batllia de Morvedre en 1382», *Braçal*, 2, 1990, pp. 79-95, epígrafs 22, 32, 43 i 57. Diverses eren les porcions de la muntanya del castell, fora i dins dels murs de la vila, plantats d'atzavares. En 23 d'octubre de 1596 Esperança Vilalba* i de Moros, vídua de Mateu Moros, de Morvedre, vené a Damià Domingues, llaurador, son gendre, [f 304:] «*quoddam colmenare cum duobus jornalibus terre adzavare..., in quibus continentur quinque aut sex arbores garroferorum, situm... in termino presentis ville Muriveteris, in partita de Gausa, prout confrontatur ab una parte cum agro vidue Fracisci Villar, itinere et braçallo mediis; et ab alia parte ab lo clot Jacobi Company, filii Francisci, braçallo medio; et ab alia parte cum garroferale Vincencii Just, braçallo medio, usque ad paratam nuncupatam de Na Lleona; et ab alia parte ab clots adzavares Jacobi Malonda; et ab alia parte cum monte castelli [f 304v:] predictae ville; et ab alia parte cum adzavaris Michaellis Angeli Berenguer, militis. Item, quoddam troceum terre adzavare, situm et positum supra suburbio Salvatoris totius mundi presentis ville, prout confrontatur, ab una parte cum domo et <turri> Francisci Noguera; et ab alia parte cum lupanario antiquo dicte ville, itinere medio; et ab alia parte cum adzavaris Joannis Prohensa, et cum oville heredum Gasparis Malonda. Item, sex bancalia terre adzavare cum duobus trullets, prout confrontatur cum adzavaris [...] Gasch, itinere nuncupato los Colmenars medio, et a parte inferiori cum morerali Joannis Bergadà, in medicina doctoris, braçallo et itinere mediis; et ab alia parte cum terris Estephani Dentramen, cerratoris; et ab alia parte cum terris Andree Valero, braçallo medio....*» Ibidem, protocol de Francesc Joan Company, 13.089.
- 12 setembre 1602. Felip Quallado, llaurador, habitador de Morvedre, vené a Baptista Navarro, unes atzavares que serà una fanecada i mitja poc més o menys, situades en la montanya del castell, dins la vila, que afrontaven amb la dita muntanya i amb cases del mateix Navarro, i amb cases dels hereus de Baltazar Herèdia. Testimonis, Andreu Llopis, i Sancho de Risso, obrer de vila, habitants de Morvedre. Ibidem, rebedor de Francesc Joan Company, 13.094, ff 253r-v.
- 10 Doc 1, 18.
- 11 Doc. 1,19.
- 12 Doc. 1, 20. Doc. 2.
- 13 Doc 1, 20-21.
- 14 Doc. 1, 22-23.
- 15 Doc. 1, 25-26
- 16 J. Martínez Rondan, *L'Església Parroquial dels Sants Joans de Faura*, Sagunt, 1991. Mossén Pau López, pp. 321-322. A la línia tercera de la nota 619 cal corregir el dia de la seua defunció, que no fou el 22, sinó el 14 ó 15, (doc. 1, 25). D'aquella església medieval sols trobem un vestigi: una pica d'aigua beneïda (o.c., p. 41).

- 17 Document 2, on es diu que es guardava a l'arxiu parroquial la fundació autèntica, però no l'expressa, la data.

Quatre benefets sots la invocació de Santa Anna n'hi hagué a Santa Maria: l'un el fundat per Alfons Martí de Moraira, del qual rebé col·lació Ramon Carroch, prevere, en 28 d'abril de 1349, vacant per mort d'Assensi Adalill, prevere, el dret de col·lació del qual corresponia al bisbe: Mª M. Cárcel Ortí, «Un registro de colaciones de la Curia Episcopal Valentina (1349-1350)», *Butlletí de la Societat Castellonenca de Cultura*, T. LXVII, 1991, pp. 220-221. Un altre fundà Domingo Agrero, del qual eren patrons el rei i el senyor arquebisbe de València, alternativament; un altre fundà Pere Montaner, del qual eren patrons als primers anys del segle XIX en Manuel Navarrete Pérez Perdiguier i n'Antònia Bergadà de la Ancina, aquesta vertadera i indubitada patrona; i el fundat per mossén Pau López, (Arxiu Parroquial de Santa Maria de Sagunt, *Libro de ynstituciones de los Beneficios fundados en la yglesia de Santa Maria de la villa de Murviedro*, ff 57, 61r-v, i 81).

La relació dels 28 benefets i llurs fundadors continguts en el llibre citat, en J. Martínez Rondan (1982), «Els benefets de Santa Maria de Morvedre», *Festes en honor de Sant Ramon Nonat en el carrer del seu nom*, Sagunt, any IX núm. 9, i en «Ascendència i ministeri de mossén Joaquim Pallarés i Igual», *Braçal*, 4, 1991, pp. 116 i 117. La traducció completa d'alguns d'aquells benefets vaig publicar en la revista *Confraria del Santíssim Sagrament. Morvedre*. El de Sant Pere Apòstol, al núm. 3, del 15 set. 1985 —i també a l'article adés citat de Braçal, pp. 118-120—; el de la Puríssima Concepció, al núm. 4, 27 març 1986; el de la Nativitat de la Mare de Déu, al núm. 5, 29 juny 1986; el de Sant Pere i Sant Pau, Apòstols, al núm 6, 21 set. 1986; el de *Corpore Christi*, al núm 7, 25 juny 1987; i el de *Corpore Christi* (segon i tercer d'aquest nom), al núm 8, 25 des. 1987.